

Háskólinn á Akureyri
Hug- og félagsvíssindasvið
Kennaradeild
2013

Tvítyngi

Máltaka tvítyngdra og tvítyngd börn í skólastarfi

Stefán Smári Jónsson
Vordís Guðmundsdóttir
Lokaverkefni

Háskólinn á Akureyri
Hug- og félagsvíndasvið
Kennaradeild
2013

Tvítyngi

Máltaka tvítyngdra og tvítyngd börn í skólastarfi

Stefán Smári Jónsson
Vordís Guðmundsdóttir
Leiðsögukennari: Finnur Friðriksson
Lokaverkefni til 180 eininga B.Ed.-prófs

Yfirlýsingar

Við lýsum því hér með yfir að við ein erum höfundar þessa verkefnis og að það er ágóði eigin rannsókna.

Stefán Smári Jónsson

Vordís Guðmundsdóttir

Það staðfestist hér með að lokaverkefni þetta fullnægir að mínum dómi kröfum til B.Ed.-prófs í kennaradeild.

Finnur Friðriksson

Útdráttur

Í þessari ritgerð er fjallað um tvítyngi, málþoku ein- og tvítyngdra barna og tvítyngd börn í skólastarfi. Borin er saman málþaka eintyngdra barna annars vegar og tvítyngdra hins vegar. Málþokuferlið virðist vera að mestu leyti eins fyrir utan að það tekur tvítyngd börn lengri tíma að ná fullum málþroska. Varast ber að ætlast til að málþroski tvítyngdra og eintyngdra haldist í hendur því að á meðan eintyngdir þurfa að ná valdi á einu máli þurfa tvítyngdir að ná valdi á tveimur og skilja tungumálin að. Þar sem tvítyngd börn eru enn að ná tökum á tungumálunum sem þau eru að læra á meðan eintyngd börn eru búin að ná tökum á sínu eina eru þau tvítyngdu stundum ranglega álitin með málþroskaröskun. Það þarf þó ekki að vera tilfellið því taka verður tillit til þess að heildarkunnáttu þeirra dreifist á tvö tungumál, ekki eitt. Tvítyngi virðist hafa fleiri kosti en ókosti og tvítyngdir standa eintyngdum jafnvel framar á nokkrum sviðum. Tvítyngdir hafa fleiri tækifæri til samskipta og tvö tungumál veita aðgang að tveimur menningarheimum. Einnig sýna rannsóknir að tvítyngd börn hafa yfirburði yfir eintyngdum þegar kemur að athyglisstjórnun og með þjálfun heilans vegna þess ná þau að viðhalda vitsmunalegri hæfni lengur fram á elliárin. Góð kunnáttu í móðurmáli er undirstaða læsis, góðrar færni í seinna máli og eðlilegrar námsframvindu almennt. Í aðalnámskrá grunnskóla er lögð áhersla á að erlendum börnum sé kennd íslenska sem annað tungumál og að þau geti verið virkir samfélagsþegnar. Nýlegar rannsóknir sýna þó að erlendum börnum gangi verr og líði verr í skóla en íslenskum jafnöldrum þeirra.

Abstract

This essay is about bilingualism, language acquisition of monolingual and bilingual children and how bilingual children fare in school. We compare the language acquisition of monolingual children to the bilingual ones. The language acquisition process of monolingual and bilingual children seems to be alike aside from the rate where bilingual children need more time. One should not expect that language development of both mono- and bilingual children to go hand in hand because while monolinguals have to learn one language bilinguals have to learn two and be able to differentiate between them. If bilingual children are still trying to master both their languages while monolingual children have already mastered theirs the former group is often misdiagnosed with language development disorder. While that is rarely the case it should be taken into account that their knowledge of language spreads over two languages, not one. Bilingualism seems to have more pros than cons and bilinguals even have an advantage over monolinguals in some areas. Bilinguals have more opportunities to communicate and two languages give them access to two cultural worlds. Studies also show that bilingual children have an advantage over monolingual ones when it comes to attentional control and, with a trained mind because of that, they are able to sustain cognitive functions well into their old age. Knowledge of one's mother tongue is the building block of literacy, good skill in second language and normal learning process in general. In the Icelandic National Curriculum Guide it is emphasised to teach foreign children Icelandic as a second language so they can become active citizens. Nonetheless, recent studies have shown that foreign children fare and feel worse in school than their Icelandic counterparts.

Efnisyfirlit

1. Inngangur	2
2. Tvítyngi	3
2.1. Skilgreiningar á tvítyngi	4
3. Máltaka barna og málþroski	7
3.1. Kenningar um máltöku	7
3.2. Máltaka eintyngdra barna	9
3.3. Máltaka tvítyngdra barna	11
3.3.1. Jafnhliða tvítyngi	12
3.3.1.1. Aðskilnaður tungumálanna	13
3.3.2. Áunnið tvítyngi.....	15
3.3.3. Málvíxl.....	17
3.4. Tvítyngi og málþroskaraskanir	18
3.5. Samantekt.....	21
4. Áhrif tvítyngis	23
4.1. Kostir tvítyngis	23
4.1.1. Samskipta- og menningarlegir þættir	23
4.1.2. Vitsmunalegir þættir	24
4.2. Ókostir tvítyngis	26
4.3. Samantekt	28
5. Aðlögun að skóla og samfélagi	29
5.1. Aðlögun að nýju samfélagi	29
5.2. Stefnur í málefnum innflytjenda á Íslandi	31
5.2.1. Stefna Reykjavíkurborgar	31
5.2.2. Stefna Akureyrarbæjar	32
5.2.3. Stefna Sambands sveitarfélaga á Austurlandi	33
5.3. Viðhald móðurmáls	34
5.4. Íslenska sem annað mál	36
5.4.1. Erlend börn í íslensku skólastarfi	38
5.5. Samantekt	41
6. Umræður	42
7. Lokaorð	47
Heimildir	48